

ZNACZENIE JAKOŚCI DANYCH KATASTRALNYCH W PRACACH REALIZOWANYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH

Jadwiga Konieczna

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

THE IMPORTANCE OF CADASTRAL DATA QUALITY IN WORKS CONDUCTED IN RURAL AREAS

Streszczenie

Struktura przestrzenna obszarów wiejskich zmieniana jest na skutek prowadzonych zabiegów urządzenioworolnych, takich jak: scalenia gruntów, zalesienie, rekultywacje, melioracje, podziały. Realizacją tych zabiegów musi być oparta na nowoczesnych metodach wykonywania specjalistycznych opracowań dotyczących np. warunków glebowych, fizjograficznych, społecznych, ekonomicznych czy własnościowych, z wykorzystaniem numerycznych danych przestrzennych oraz metod ich przetwarzania. Podstawę tych analiz będą stanowiły dane katastralne w zakresie stanu władania i użytkowania a od ich jakości i kompletności będą zależały podejmowane decyzje odnośnie realizacji określonych zabiegów na danym obszarze.

Słowa kluczowe: obszary wiejskie, kataster nieruchomości, jakość danych

Summary

The spatial structure of rural areas is changed as a result of rural surveying works, such as land consolidation, afforestation, reclamation, improvement and divisions. Execution of those procedures must be based on modern methods for performing specialist studies, concerning, e.g. soil, physiographical, social, economic or ownership conditions, with the use of digital spatial data and methods for their processing. Those analyses will

be based on cadastral data concerning the ownership and usage status, and the data quality and completeness will determine the decisions undertaken with regard to implementation of specific procedures in a given area.

Key words: rural areas, real estate cadastre, quality of data

WSTĘP

Kształtowanie przestrzeni wiejskich podlega zapisom ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Za stan tej przestrzeni zgodnie z wymienioną ustawą odpowiedzialne są na szczeblu gminy organy sporządzające opracowania planistyczne, czyli wójt gminy, rady gminy, jako organ uchwalający studium uwarunkowań oraz plany miejscowe, ale również społeczność lokalna, biorąca udział w debacie publicznej i wnosząca na piśmie swoje uwagi. Zmiany w strukturze przestrzennej obszarów wiejskich następują w skutek prowadzonych zabiegów urządzenioworolnych, takich jak: scalenia i wymiany gruntów, wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i zalesień, rekultywacje, melioracje, podziały. Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej powstały instrumenty finansowe, które przyspieszają zmiany na obszarach wiejskich. Prawidłowe planowanie różnorodnych zabiegów, uwzględniających zasady rozwoju zrównoważonego uzależnione jest od dostępu do aktualnej informacji. Podstawowym źródłem informacji o terenie jest zasób geodezyjny, w tym dane zawarte w systemie ewidencji gruntów i budynków (katastrze nieruchomości). Dane ewidencyjne ze względu na swoje cechy: jednolitość, ciągłość, jawność, bieżąca aktualizacja oraz publicznoprawny charakter są podstawową bazą do podejmowania decyzji odnośnie realizacji określonych zabiegów na danym obszarze.

Celem opracowania jest przedstawienie istotnej roli danych katastralnych w pracach kształtujących przestrzeń rolniczą oraz wpływu jakości (aktualność, pochodzenie) tych danych na podejmowane decyzje odnośnie rozwiązań projektowych na obszarach wiejskich.

KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI WIEJSKIEJ

Przestrzeń rolnicza zawsze ulegała zmianom, a kierunki tych zmian i ich dynamika uzależniona była między innymi od ustroju polityczno-gospodarczego państwa, prowadzonej polityki zagranicznej czy kondycji finansowej państwa. Obecnie największy wpływ na zmiany w przestrzeni wiejskiej ma realizowana przez UE wspólna polityka rolna. Problemy dotyczące obszarów wiejskich: niski poziom dochodów z rolnictwa, duże rozdrobnienie, słabe wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną znajdują odzwierciedlenie w prowadzonej polityce unijnej. Polska korzysta ze schematów pomocowych realizowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pod nadzorem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Jest to ostatni rok korzystania z instrumentów PROW 2007-2013, których realizacja miała przyczynić się do osiągnięcia następujących celów:

- poprawy konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa przez wspieranie restrukturyzacji, rozwoju i innowacji (Oś I),
- poprawy środowiska naturalnego i terenów wiejskich przez wspieranie gospodarowania gruntami (Oś II),
- poprawy jakości życia na obszarach wiejskich oraz popierania różnicowania działalności gospodarczej (Oś III).

Konstrukcja proponowanych działań w ramach wymienionych osi znacząco wpływa na zmiany zachodzące w rolnictwie jak również na zmiany całej przestrzeni wiejskiej, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego. Tak jak podkreślano w dokumencie opracowanym przez Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Departament Programowania i Analiz „Kierunki rozwoju obszarów wiejskich”, obszary wiejskie powinny stać się atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej i pozarolniczej, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych tych terenów dla przyszłych pokoleń. Obszary wiejskie to nie tylko produkcja żywności, ale także dobra publiczne: krajobraz, zasoby

przyrodnicze czy dobra kulturowe, jak również ludzie związani z ziemią i wartościami kulturowymi lokalnych społeczności. Koncepcja wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich powinna być realizowana bez uszczerbku dla przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych walorów tych obszarów. Wielofunkcyjny rozwój jest wyrazem rosnącego przekonania, iż funkcja społeczna i ekonomiczna obszarów wiejskich nie sprowadza się już tylko do produkcji surowców rolnych i zapewnienia miejsca dla tej produkcji, ale w coraz większym stopniu polega na dostarczaniu innych dóbr i funkcji istotnych z punktu widzenia społeczeństwa.

Zmiany nastąpiły również w kwestii tzw. urządzeń rolnych. Dawniej kierunki zmian wynikały z polityki państwa, a instrumentami temu służącymi były zabiegi urządzenioworolne utożsamiane zwykle ze scaleniami gruntów. Głównym celem tego procesu była poprawa rozłogu gruntów. Obecnie podejście do postępowania scaleniowego również uległo zmianie. Zabieg ten powinien spełniać dwa podstawowe cele [Woch 2008]: poprawiać rozłóg gruntów, czyli cel podstawowy wynikający z zapisu ustawy o scaleniu i wymianie gruntów, ale również stanowić bazę do realizacji innych przedsięwzięć z zakresu urządzania obszaru, takich jak: lokalizacja zbiorników wodnych, dróg wyższych kategorii, terenów rekreacyjnych, dla przedsiębiorczości i budownictwa mieszkaniowego, a także zalesiania gruntów marginalnych dla celów rolniczych. Nowym zjawiskiem są także podejmowane działania związane z zabiegami zmniejszającymi skutki wywołane klęskami żywiołowymi.

WYKORZYSTANIE DANYCH KATASTRALNYCH W PRACACH KSZTŁTUJĄCYCH PRZESTRZEŃ WIEJSKĄ

Aby prawidłowo zaplanować i przeprowadzić określony zabieg urządzenioworolny należy dokonać analizy stanu istniejącego obszaru pod względem warunków glebowych, wodnych, klimatycznych, fizjograficznych, społecznych, ekonomicznych czy własnościowych. Szczególnie ważna jest ocena warunków przyrodniczych, czyli możliwości lub barier stwarzanych przez środowisko przyrodnicze. Podstawą takich analiz są różnego rodzaju dane przestrzenne

i opisowe pozyskane między innymi z: katastru nieruchomości, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ksiąg wieczystych, geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia tereny, państwowego rejestru granic, rejestru zabytków, informacje pochodzące z map glebowo-rolniczych i topograficznych. Najwięcej informacji i o dużym stopniu szczegółowości dostarczać nam będzie kataster nieruchomości. System, który ze względu na swoje cech: jednolity sposób prowadzenia dla całego kraju, bieżąca aktualizacja, urzędowy charakter, nadzór przez organy administracji państwowej, wykorzystywany jest we wszystkich procesach związanych z gospodarką gruntami. Najmniejszym obiektem podziału powierzchniowego rejestrowanym w katastrze jest działka ewidencyjna definiowana, jako obszar gruntu, położony w granicach obrębu jednorodny pod względem prawnym, wydzielony z otoczenia za pomocą linii granicznych. Oprócz działki obiektami katastralnymi są budynki i lokale.

Kataster dostarczy nam informacji pierwotnych, które posłużą do inwentaryzacji stanu istniejącego, a będą to między innymi:

- granice i nazwa jednostki ewidencyjnej i obrębu,
- numer działki, numeryczny opis granic i pole jej powierzchni,
- rodzaje użytków gruntowych, ich granice oraz pola powierzchni,
- dla użytków objętych gleboznawczą klasyfikacją gruntów, granice i pola powierzchni klas bonitacyjnych,
- informacje o właścicielu działki,
- oznaczenie księgi wieczystej lub innych dokumentów określających prawa podmiotów do działki.

Ważną rolę w projektowaniu zabiegów urządzeniowo-rolnych odgrywa mapa ewidencyjna, która jest podstawą do wykonania różnego rodzaju analizy stanu władania, użytkowania, sieci dróg transportu rolnego. Jej rola jest o tyle ważna, iż jest to najczęściej jedyny podkład kartograficzny obejmujący obszary wiejskie. Pokrycie mapą zasadniczą obszaru terytorium Polski jest ciągle niepełne.

Jednym z zabiegów zmieniających przestrzeń rolniczą, korzystnych z punktu widzenia środowiska, na który przeznaczane są środki unijne jest zale-

sienie gruntów. w wyniku zalesienia następuje trwała zmiana sposobu zagospodarowania terenu, dlatego podejmowana decyzja w tej kwestii musi być uzasadniona i podparta analizą stanu istniejącego. Główne kryteria brane pod uwagę, to kompleks rolniczej przydatności, rodzaj użytku gruntowego i klasa bonitacyjna oraz rzeźba terenu.

Zgodnie z ustawą o lasach oraz wytycznymi w sprawie ustalania granicy rolno-leśnej, do zalesienia mogą być przeznaczone:

- grunty orne klasy RVIZ i RVI zaliczone do 7-go kompleksu przydatności rolniczej,
- grunty orne klasy RV zaliczone do 6-go kompleksu przydatności rolniczej,
- pastwiska klas PsVIZ, PsVI położone na terenach o niskim poziomie wód gruntowych, bezpośrednio przylegające do kompleksów leśnych,
- nieużytki, nadające się do zalesienia bądź mogące w stanie niezalesionym stanowić uzupełniający składnik ekosystemu leśnego.

Źródłem danych do wskazania takich obszarów będzie kataster nieruchomości (dane z części opisowej i kartograficznej), mapa glebowo-rolnicza i mapa topograficzna. Dane katastralne dotyczące użytków gruntowych ich aktualność i dokładność pomiaru granic będzie podstawą typowania terenu pod zalesienia. Powinny być spełnione przyjęte kryteria dokładnościowe, tj. błąd położenia punktów granicznych działek nie powinien przekraczać 0,10 m względem najbliższych punktów poziomej osnowy geodezyjnej, a w przypadku punktów załamania konturów użytków gruntowych i klas gleboznawczych – 0.50 m. Pozwoli to nam na obliczenie powierzchni działek lub ich części, które weszły w skład kompleksu leśnego. Kataster nieruchomości dostarczy również niezbędnych danych o właścicielach i władających, których działki włączone zostały w zasięg projektowanych kompleksów.

Innym przykładem prac zmieniających w kompleksowy sposób przestrzeń rolniczą bazujących na danych katastralnych są scalenia i wymiany gruntów. Zgodnie z art. 20 ustawy o scaleniu i wymianie gruntów „stan własności oraz posiadania gruntów, powierzchnię użytków i klasy gruntów określa się według danych ewidencji gruntów”. Kontrola gleboznawczej klasyfikacji gruntów jest

jednym z pierwszych etapów postępowania scaleniowego. Ma to szczególne znaczenie przy ustalaniu wartości szacunkowej gruntów rolnych, która zależy od rodzaju użytku, klasy bonitacyjnej oraz rolniczej przydatności. Aktualność tych danych zapisana w katastrze nieruchomości ma bezpośredni wpływ na wartość szacunkową. Dlatego w praktyce dokonuje się najczęściej dodatkowo terenowego sprawdzenia zgodności zapisu w ewidencji gruntów i budynków ze stanem faktycznym w terenie w zakresie zarówno rodzaju użytków gruntowych, jak i klas gleboznawczych.

Kolejnym przykładem wykorzystania danych katastralnych jest proces wyłączenia gruntów rolnych i leśnych z produkcji. Przytoczone poniżej zapisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, świadczą, jak istotne znaczenie mają zapisy w systemie ewidencji gruntów i budynków. „Gruntami rolnymi, w rozumieniu ustawy, są grunty: określone w ewidencji gruntów jako użytki rolne...” (art.2.1). „Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki...”(art. 6.1). Dalsze zapisy ustawy podają zasady wyłączenia z produkcji użytków rolnych, zaliczanych do klas I, II, III, IIIa, IIIb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego oraz użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V, VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego. Wysokość należności i opłat rocznych za wyłączenie gruntów z produkcji uzależniona jest między innymi od powierzchni, rodzaju użytku i klasy bonitacyjnej.

Ponadto dane katastralne w zakresie użytków i klas gleboznawczych wykorzystywane są do naliczania podatku rolnego. Zgodnie z zapisem ustawy o podatku rolnym, podstawą opodatkowania podatkiem rolnym dla gruntów stanowiących gospodarstwa rolne jest liczba hektarów przeliczeniowych ustalana na podstawie rodzajów użytków i klas tych użytków wynikających z ewidencji gruntów oraz zaliczenia gminy do okręgu podatkowego.

Wymienione działania realizowane są na bazie danych ewidencyjnych głównie w zakresie granic i powierzchni działek ewidencyjnych, rodzaju i powierzchni użytków gruntowych i klas bonitacyjnych oraz danych dotyczących struktury własnościowej – danych dotyczących właściciela.

JAKOŚĆ DANYCH KATASTRANYCH

W obecnych czasach dostęp do danych przestrzennych jest coraz łatwiejszy, możemy je pozyskać wykorzystując Internet. Rozwój geoportali i ich nieoczekiwana wartość informacyjna, wynikająca z możliwości prezentowania w jednym miejscu różnego rodzaju informacji daje podwaliny do budowy społeczeństwa informacyjnego. Łatwy dostęp do informacji odnośnie granic działek i użytków gruntowych, środowiska naturalnego, dokumentów planistycznych, zwiększa świadomość obywatelską i prowokuje do aktywności obywatelskiej. Ważniejszym jednak zagadnieniem z punktu widzenia użytkownika danych, ale również instytucji, która je udostępnia staje się znajomość ich jakości. Jakość danych jest szczególnie ważna w sytuacji, gdy są one podstawą podejmowania określonych decyzji. Jeżeli posiadamy dane wadliwej jakości nie podejmiemy właściwej decyzji. Słowo jakość oznacza pewne cechy produktu czy procesu związane z jego zdolnością do zaspokajania określonych, zdefiniowanych potrzeb.

W odniesieniu do danych przestrzennych według Gaździckiego [Gaździcki 2008] będą to następujące cechy:

- pochodzenie danych-czyli czas i sposób pozyskania, materiały źródłowe, zastosowane techniki pomiaru, uwzględnione wytyczne podane w instrukcjach technicznych, standardach,
- zgodność danych – wyraża się brakiem wewnętrznej sprzeczności w zbiorze danych, mowa tu o sprzeczności natury topologicznej, geometrycznej, sprzeczności identyfikatorów i atrybutów obiektów,
- kompletność danych – wyrażona kompletnością dla konkretnego użytkownika,
- dokładność semantyczna – wyraża wierność, z jaką zbiór danych odpowiadający przyjętemu modelowi danych przestrzennych odtwarza dziedzinę problemu,
- dokładność czasowa – jest związana ze zmianami danych w czasie i wyraża aktualność danych w porównaniu do wymaganej częstotliwości aktualizacji,

- dokładność pozycyjna – wiąże się z położeniem obiektów przestrzennych, wyrażona jest przez dokładność współrzędnych punktów, czyli pozycji tych obiektów,
- dokładność atrybutowa – wyraża się prawidłowością określenia wartości atrybutów, które mogą należeć do różnych typów danych.

Jak już wspomniano, jakość danych to spełnienie określonych cech przez dane, aby mogły zaspokajać określone potrzeby ich użytkowników. w przypadku danych katastralnych potrzeby te zostały zdefiniowane w art. 21, pkt 1 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne: „podstawę planowania gospodarczego, planowania przestrzennego, wymiaru podatków i świadczeń, oznaczenia nieruchomości w księgach wieczystych, statystyki publicznej, gospodarki nieruchomościami oraz ewidencji gospodarstw rolnych stanowią dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków”.

Kataster nieruchomości, jako system informacji przestrzennej rejestruje obiekty odniesione do powierzchni Ziemi: działki, budynki, lokale, które posiadają trzy podstawowe atrybuty:

- atrybuty przestrzenne, które oznaczają lokalizację obiektu odniesioną do układu współrzędnych płaskich X, Y (np. współrzędne punktów granicznych działki, numeryczny opis konturu budynku),
- atrybuty opisowe, które w zależności od obowiązujących przepisów prawnych charakteryzują rejestrowany obiekt np. rodzaj użytku gruntowego, oznaczenie funkcji podstawowej budynku, materiał, z którego zbudowane są ściany zewnętrzne,
- atrybut czasowy, czyli zmienność danych w czasie.

Ponieważ gospodarka gruntami jest oparta w dużej mierze na danych katastralnych, jakość tych danych jest niezwykle ważna. Jedną z cech jakości danych jest ich pochodzenie. Biorąc pod uwagę sposób pozyskania danych, możemy wyodrębnić dane pierwotne i wtórne. Dane pierwotne pozyskiwane są zwykle z bezpośrednich pomiarów geodezyjnych, fotogrametrycznych, satelitarnych.

Natomiast dane wtórne pochodzą najczęściej z innych systemów prowadzonych przez jednostki i organy dla realizacji określonych celów. Na potrzeby ewidencji gruntów i budynków wykorzystuje się również różnego rodzaju źródła informacji, np. przebieg granic działek ewidencyjnych wykazuje się na podstawie dokumentacji geodezyjnej, przyjętej do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego powstałej w trakcie wykonywania podziałów, rozgraniczeń, scalenia i wymiany gruntów czy scalenia i podziału. Inne źródła to rejestry prowadzone przez organy administracji architektoniczno-budowlanej oraz nadzoru budowlanego, rejestry zabytków, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, dokumentacja dotycząca numeracji porządkowej nieruchomości oraz nazewnictwa miejscowości, ulic i placów. w przypadku danych podmiotowych źródłami informacji są: protokoły badania ksiąg wieczystych, prawomocne orzeczenia sądowe, akty notarialne czy ostateczne decyzje administracyjne. Aby zachować spójność danych wiele atrybutów wprowadza się do katastru na zasadzie transferu danych z innych systemów. w tabeli 1 przedstawiono źródła pozyskiwania danych dla podstawowego obiektu katastralnego-działki ewidencyjnej.

Drugą istotną cechą jest aktualność danych, cecha wynikająca już z definicji systemu ewidencji gruntów i budynków mówiąca, że jest to „jednolity dla kraju, systematycznie aktualizowany zbiór informacji...”(art.2, pkt 8 ustawy prawo geodezyjne i kartograficzne). Podstawowe zasady aktualizacji danych ewidencyjnych określa § 45-49 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Aktualizacji operatu ewidencyjnego dokonuje się w trybie czynności materialno-technicznych, na podstawie sporządzonej dokumentacji geodezyjno-kartograficznej sprawdzonej i przyjętej do ODGiK, bądź w trybie postępowania administracyjnego zakończonego decyzją administracyjną.

Tabela 1. Źródła pozyskiwania danych ewidencji gruntów i budynków dla działki

Dane ewidencyjne działki	Nazwa dokumentu	Miejsce uzyskania informacji
Województwo	TERYT	Główny Urząd Statystyczny
Powiat	TERYT	Główny Urząd Statystyczny
Jednostka ewidencyjna	TERYT	Główny Urząd Statystyczny
Obręb	TERYT Decyzja starosty	Główny Urząd Statystyczny Starostwo Powiatowe
Numer działki ewidencyjnej	Operat ewidencji gruntów i budynków	Starostwo Powiatowe (ODGiK)
Powierzchnia działki ewidencyjnej	Operat pomiarów terenowych i fotogrametrycznych	Starostwo Powiatowe (ODGiK)
Rodzaj użytków w granicach działki ewidencyjnej	Operat klasyfikacji gleboznawczej	Starostwo powiatowe (ODGiK)
Klasy bonitacyjne użytków w granicach działki ewidencyjnej	Operat klasyfikacji gleboznawczej	Starostwo powiatowe (ODGiK)
Powierzchnia użytków w działce	Operat pomiarów terenowych i fotogrametrycznych; Operat klasyfikacji gleboznawczej; Mapa przeglądowa punk. gr. oraz wykazy współrzędnych	Starostwo powiatowe (ODGiK)
Współrzędne punktów granicznych	Mapa przeglądowa punktów granicznych oraz wykazy współrzędnych	Starostwo powiatowe (ODGiK)
Wartość działki ewidencyjnej	Operat powszechnej taksacji nieruchomości; Rejestr cen i wartości nieruchomości	Starostwo powiatowe (ODGiK)
Data określenia wartości	Operat powszechnej taksacji nieruchomości; Rejestr cen i wartości nieruchomości	Starostwo powiatowe (ODGiK)
Numer jednostki rejestrowej gruntów	Operat ewidencyjny	Starostwo powiatowe (ODGiK)

Dane ewidencyjne działki	Nazwa dokumentu	Miejsce uzyskania informacji
Oznaczenie podmiotu (właściciel, władający) oraz osób i jednostek organizacyjnych i organów mających inne prawa do nieruchomości niż własność	Księgi wieczyste; Operat ewidencji gruntów i budynków; PESEL, REGON, NIP	Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe; Rządowe Centrum Informatyczne; Główny Urząd Statystyczny; Urząd Skarbowy
Numer Księgi Wieczystej lub zbioru dokumentów	Księga Wieczysta; Zbiór dokumentów	Sąd Rejonowy (Wydział wieczystoksięgowy)
Inne dokumenty określające własność	Akty notarialne; Prawomocne orzeczenia sądowe; Ostateczne decyzje adm.	Notariaty, Sądy Rejonowe, Odpowiednie urzędy administracji państwowej
Numer rejestru zabytków	Rejestr Zabytków	Wojewódzki Konserwator Zabytków
Numer rejonu statystycznego	TERYT	Główny Urząd Statystyczny
Data utworzenia obiektu	Operat ewidencji gruntów i budynków	Starostwo powiatowe (OD-GiK)
Data weryfikacji danych	Operat ewidencji gruntów i budynków	Starostwo powiatowe (OD-GiK)

Źródło: Rozprawa doktorska nt. „Propozycja konstrukcji warstw informacyjnych katastru o wielu funkcjach”. Konieczna J., 2003. Olsztyn.

PODSUMOWANIE

W pracach urzędniowo-rolnych wykorzystuje się różnego rodzaju dane pochodzące z różnych źródeł. Dane posiadają wartość dla osób i organów realizujących te prace, jeżeli są aktualne, kompletne, wiarygodne i zapisane w odpowiednim formacie. Narzędziem wspomagającym proces zarządzania przestrzenią są systemy informacji przestrzennej, a cechy dobrego zarządzania to skuteczność i efektywność. Decyzje, które będą podejmowane w trakcie tego procesu powinny być przemyślane, trafne i optymalne.

Dane przestrzenne są wykorzystywane na każdym etapie realizacji zabiegu urzędniowo-rolnego, poczynając od analizy stanu istniejącego, opracowania

projektu po monitorowanie zmian, jakie w przestrzeni wywoła podjęte działanie. Dlatego tak ważna jest jakość danych, będąca podstawą optymalnych decyzji. Jakość danych przekłada się na podejmowane na ich podstawie skuteczne i trafne decyzje o charakterze przestrzennym.

Podstawą systemu informacji przestrzennej jest kataster nieruchomości, ponieważ:

- umożliwia jednoznaczne określanie relacji pomiędzy rejestrowanymi obiektami: działką, budynkiem, lokalem,
- jednoznacznie definiuje i identyfikuje przestrzennie obiekty,
- dostarcza do systemu GIS kompletnych danych dotyczących: właściwości geometrycznych obiektów, charakterystyki czasowej utworzonego obiektu czy dokładności sematycznej,
- umożliwia dokonywanie analiz przestrzennych i ich wizualizację, poprzez zapytania zadawane przez użytkownika np. gdzie są obiekty o określonych atrybutach, co zmieniło się w okresie od do,
- powinien gromadzić dane o ustalonej jakości określonej za pomocą przyjętych wskaźników.

Przytoczone w artykule przykłady prac wpływające na zmianę przestrzeni rolniczej (zalesianie, scalenia, wyłączenia z produkcji) bazują w dużej mierze na danych ewidencyjnych. Szczególnie znaczenie ma aktualność danych w zakresie stanu użytkowania – rodzaj użytku i klasa bonitacyjna oraz ich powierzchnie. Przyjmując te dane z katastru nieruchomości i zakładając, że są one zgodne ze stanem faktycznym na gruncie unikniemy potrzeby ich sprawdzania i ewentualnych pomiarów. w konsekwencji skróci to czas wykonywanych zabiegów oraz zmniejszy ich koszty.

BIBLIOGRAFIA

- Gaździcki J., 2008. Leksykon geomatyczny.
- Konieczna J., 2003. Rozprawa doktorska nt. „Propozycja konstrukcji warstw informacyjnych katastru o wielu funkcjach”. Olsztyn.
- Woch F., 2008. Wytyczne do opracowywania programów urzędniowo-rolnych gmin. IUNiG, Puławy.
- Kierunki rozwoju obszarów wiejskich. Założenia do strategii zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warszawa, 2010.

Ustawa z 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. Nr 193, poz. 1287 z 2010 roku, z późn. zm.).

Ustawa z 1991 roku o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444 z 1991 roku z późn. zm.).

Ustawa z 1982 roku o scaleniu i wymianie gruntów (Dz.U. Nr 178, poz. 1749 z 2003 roku z późn. zm.).

Ustawa z 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 121, poz. 1266 z 2004 roku z późn. zm.).

Wytyczne w sprawie ustalania granicy rolno-leśnej. Ministerstwo rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warszawa 2003.

Dr inż. Jadwiga Konieczna
Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. Prawocheńskiego 15,
10-724 Olsztyn,
Tel.: +48(89) 5233407,
e-mail: jadwiga.konieczna@uwm.edu.pl